

Araştırma Makalesi / Research Article

MERKEZ-ÇEVRE İLİŞKİLERİNDEKİ DÖNÜŞÜMÜ KARŞILAŞTIRMALI KAMU YÖNETİMİ ÇALIŞMALARI ÜZERİNDEN ANLAMAK

Recep FEDAI*

UNDERSTANDING TRANSFORMATION IN CENTER- PERIPHERY RELATIONS ON COMPARATIVE PUBLIC ADMINISTRATION STUDIES

Öz

Karşılaştırmalı kamu yönetimi, 1940'lı yıllarda önem kazanmış; Vietnam savaşı ile önemini yitirmiş, 1990'larda ABD'nde Yeni Kamu İşletmeciliği ile ilişkilendirilmiş ve yeniden önem kazanmıştır. Bu çalışmada ise karşılaştırmalı kamu yönetiminin gelişimi ve kullandığı araçlardan bahsedilerek alanı daha iyi anlamak adına disiplinin ortaya çıkışından bu yana yayınlanan çalışmalar analiz edilmiştir. Alan yazında çok sayıda çalışma olduğu için konuya ait birtakım sorular üzerinden çalışma sınırlandırılmıştır. Sınırlama üç kategoriye ayrılmıştır: Çalışmalarda kullanılan yöntem, karşılaştırma yapılan ülkeler ve çalışılan konular. Çalışma ile disiplinin nesnesi olarak seçtiği olgular, metotlar ve ülkeler merkez-çevre ilişkilerinde yaşanan dönüşüm bağlamında analiz edilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda karşılaştırmalı kamu yönetimi üzerinde Avrupa merkezci ekolün etkisinin azaldığı bunun yerine çalışmalarda Asya kıtasının ön plana çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi, Yeni Kamu İşletmeciliği, Amerika Birleşik Devletleri, Çin.

Abstract

Comparative public administration gained importance in the 1940s; It lost its importance with the Vietnam War, in the 1990s, it became associated with the new Public Management in the USA and gained importance again. In this study, the development of comparative public administration and the tools it uses are discussed and the studies published since the emergence of the discipline in order to better understand the field are analyzed. Since there are many studies in the literature, the study is limited with some questions related to the subject. The restriction is divided into three categories: the methodology used in the studies, the countries in which they are compared and the subjects studied. With the

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki MYO, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, e-posta: recepfedai@comu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5547-0048>.

Makale Gönderim Tarihi: 16.09.2019 <https://doi.org/10.11616/basbed.v19i51339.620476>

Makale Kabul Tarihi : 24.12.2019

study, the facts, methods and countries chosen as the object of the discipline were analyzed in the context of the transformation in the center-periphery relations. As a result of the researches, it was seen that the effect of the Eurocentric school on comparative public administration decreased, instead the Asian continent came to the forefront.

Keywords: Comparative Public Administration, New Public Management, United States, China.

1. Giriş

Karşılaştırmalı kamu yönetiminin ortaya çıkışı ve sonrasındaki gelişimi için kullanılan argümanlar ve araçlarda bir değişiklik gözlenmektedir. Ulus devletlerin politika belirleyiciliğinin uluslararası örgütlere geçmesi ile birlikte birtakım standartların oluşturulması politika yapımına etki etmiştir. Politika üreticisi olan uluslararası örgütlerin önerdiği reformlar, az gelişmiş ülkeler için örnek olarak gösterilmiş ve kamu yönetimi disiplini reformun uygulanmasında dönüştürücü bir rol üstlenmiştir. Dünya-sisteminin kapitalist düzleme bağlanması karşısında ana akıma karşı olarak karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmaları yapılmış ve üçüncü dünya ülkeleri, 'Batı'nın söylemlerine cevaben farklı söylemler geliştirmiştir. Çevre başta olmak üzere kültür, dil, din gibi farklılıkların çeşitliliği üzerinden yapılan tartışmalar alanın gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda itici güç olmaya başlayan karşı akım, söylemleri ve araçları itibarıyla neo-liberal akımın etkisini az da olsa kırmayı başarmıştır.

Çalışmada ilk önce karşılaştırmalı kamu yönetiminin gelişimi ve kullandığı araçlardan bahsedilerek çalışma alanını sınırlamak ve alanı daha iyi anlamak adına disiplinin ortaya çıkışından bu yana alana ilişkin yayınlanan makaleler, kitaplar, dergiler analiz edilmiştir. Alana ilişkin çok sayıda çalışma olduğu için konuya ait birtakım sorular üzerinden çalışma sınırlandırılmıştır. Sınırlama üç kategoriye ayrılmıştır: Çalışmalarda kullanılan yöntem, karşılaştırma yapılan ülkeler ve çalışılan konular/kavramlar üzerinden makaleler taranmış ve karşılaştırmalı kamu yönetiminin olguları tanımlamada, disiplinin gelişiminde kullandığı kavram ve amaç ile günümüzdeki kavramlar ve amaçlar analiz edilmiştir.

2. Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi: Disiplinin Gelişimi Üzerine

Karşılaştırmalı kamu yönetimi, çeşitli ülkelerin yönetim bilimleri üzerine çalışan bilim adamlarının, kendi ülkelerinin yönetimini daha iyi anlamak için, başka ülkelerin yönetim düzenleriyle kendi ülkelerinin yönetim düzenlerini arasındaki benzerlik ve farklılıkları araştırırken ortaya çıkmıştır (Emre, 2003: 73). Wilson'un *İdarenin İncelenmesi* adlı

makalesinde “Dünyayı yönetmek için başka ülkelerin idari düzenlerinin iyi yanlarını almak gerekir”, cümlesi önemli bir düşünceyi yansıtmaktadır. Wilson’a göre demokratik devletler idarede en iyi teşhizatları kullanır. Yine demokratik devlet, endüstride ve ticarete sürekli ilerlemeli ve kendini geliştirmelidir (Wilson, 1961: 70). Wilson’dan itibaren Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nin dünyanın geri kalan bölgeleri üzerinde kurmaya çalıştığı hegemonya, bu ülkelerin başta yönetim sistemleri olmak üzere onların ABD standartlarına bağlanmalarını gerektirmiştir.

Az gelişmiş ülkelerin yönetimlerini denetim altında tutmak isteyen gelişmiş ülkeler, yönetim olgusunu bir araç olarak kullanmışlardır. Az gelişmiş ülkelerin kalkınması için uluslararası örgütler aracılığı ile birtakım yardımlar yapılmıştır. Örneğin, Birleşmiş Milletler (BM) teknik çerçevede yardım yaparken idari reformu da beraberinde istemektedir (Riggs, 1963: 327). Bu ise ‘Batı modellerinin’ az gelişmiş ülkelere uygulanma çabasının bir göstergesi olmuştur (Riggs, 1963: 319).

Neo-liberal politikalar doğrultusunda uluslararası sermayenin kendine yeni pazar bulma arayışı devletin sınırlandırılması anlayışı ile bir sonuç vermiştir. Sermayenin ulusal sınırları aşarak az gelişmiş ülkelere gitmesi yönetsel ve siyasal değişikliklerin yapılması ile mümkün olmuştur. Söz konusu değişiklikler bir yandan ucuz işgücünün kolaylıkla temin edilmesini sağlarken diğer yandan hammadde problemini ortadan kaldırmıştır. Bu çerçevede yapılan küresel ticaret anlaşmaları rekabetin önündeki engellerin kaldırılmasına dolayısıyla piyasaya çok sayıda aktörün girmesini sağlamıştır. Başta Dünya Bankası (World Bank) olmak üzere IMF (International Money Found), OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), BM (Birleşmiş Milletler-United Nations) ve diğer örgütler az gelişmiş ülkelerin kalkınması için teknik yardımlarda bulunmaktadır.¹

Örneğin, IMF’nin hazırladığı bir rapor Afrika ülkeleri hakkında veri sağlamaktadır. Bu kıtaya yatırım yapacak şirketler için gerekli istatistikleri hazırlayan IMF, karşılaştırmalı kamu yönetiminin nesnesinin seçimini -bir zamanlar belirli gruplar tarafından yapılan araştırmaları-

¹ Bu bağlamda yönetişim gibi kavramları Dünya Bankası’nın kullanması önemlidir. OECD’nin *public governance* kavramının kullanımı için Bkz: <http://www.oecd.org/governance/>, 08.08.2019. Dünya Bankası *good governance* için Bkz: (World Bank, 1994). UNDP, *democratic governance* için Bkz: (UNDP, 2019).

artık kendisi yapmaktadır. Luc Eyraud²'un (2009) *Güney Afrika Ülkeleri Niçin Hızlı Büyüme Sağlayamamaktadır?* adlı çalışması/raporu buna benzer bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu çalışma batılı ülkelerin göstergeleri ölçüt alınarak; Güney Afrika'nın kişi başına düşen geliri, vergileri, kamu yatırımlarının oranı, özel sektör yatırımlarının oranı, çalışanların potansiyeli ve yaşlı-genç nüfus oranları, kredi kullanım oranları, kentleşme, ticaret oranları, tasarruf oranları, faiz oranları verilerek yapılmıştır. Sosyo-politik açıdan değerlendirmeleri eksik ancak ekonomik verilere dayalı analizleri olan çalışmalar, uluslararası sermayenin Afrika'da yapacağı yatırımlar için önemli araştırmalar olarak ifade edilebilir.

Dünya Bankası'nın yaptığı çalışmalara bakılacak olursa çok uluslu şirketlerin az gelişmiş ülkelere gelip yatırım yapması için gerekli olan verileri hazır bir şekilde bulacağı açıktır. Dünya Bankası'nın resmi internet sitesinde³ ülkeler; gelişmiş, gelişmekte, az gelişmiş olarak sıralanmakta ve bu ülkeler standart veriler üzerinden değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Kamu yönetimine ilişkin karşılaştırmalar yapılırken Euro Bölgesi⁴ ve Merkezi Asya, ABD örnek alınmakta,⁵ G-5 ülkeleri (Fransa, Almanya, Japonya, Birleşik Krallık ve ABD) üzerinden elde edilen veriler⁶ gelişme için gerekli göstergeler sayılmaktadır.

Karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmaları ise gelişmiş ülkelere az gelişmiş ülkelere kayarken modernleşmenin getirdiği anlayışla birlikte kamu yönetiminin kalkınmanın önemli bir aygıtı olarak görülmesine neden olmuştur (Emre, 2003: 76). Bu anlayış doğrultusunda kalkınma yönetimi, gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ülkelerin yönetimi üzerinde denetim kurmaları için gerekli bir yöntem olmuştur (Emre, 2003: 94). Kalkınma ve teknik yardımlar çerçevesinde az gelişmiş ülkelerde sömürgeciliği uygulamaya koymak için çok sayıda kamu yönetimi okulu açılmıştır (Çiner, 2012: 66). Sömürgeciliğin başka bir boyutunun göstergesi olarak çeşitli ülkeleri konu eden ve özellikle idari sistemlerin incelendiği raporlar hazırlanmıştır. Bunların ortak yanı ise gelişmiş

² IMF'nin Afrika departmanında çalışan Luc Eyraud bu kıtanın büyüme oranları ve milli hasılası üzerinden hareketle gelişmiş ülkeleri baz alarak Güney Afrika'nın verileri ile karşılaştırma yapmıştır (Eyraud, 2009).

³ Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz: (World Bank, 2019b).

⁴ Kavram Dünya Bankası'nın kullandığı şekliyle doğrudan alınmıştır. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz: (World Bank, 2019a).

⁵ Dünya Bankasının oluşturduğu göstergeler ve ana başlıklar için Bkz: (World Bank, 2019a).

⁶ Dünya Bankasının elde ettiği datalar ile ilgili Bkz: (World Bank, 2019b).

ülkelerin kurdukları sömürge bağlarını kuvvetlendirmek ya da sömürgeleri artırmak olmuştur.

Gulrajani ve Moloney'e (2012: 81) göre, üçüncü dünya ülkelerinin kamu yönetimleri zayıflamıştır. Artık küreselleşme bütün metotları, ayarları, yöntemleri, çöküntüye uğratmış ve ana akım (Amerikan) kamu yönetimi uluslararası, global ayarlamalar ve standartlar geliştirmiştir. Donald J. Trump'dan önceki ABD Başkanı Barack Obama'nın sözleri de bu açıklamaları desteklemektedir (Foreign Affairs, 2019): "Biliyoruz ki Amerika bu yüzyılın tehlikelerini tek başına karşılayamaz ve dünya Amerika olmadan yaşayamaz." Bu cümleler dünyanın geri kalanının ABD'den yararlanması gerektiği üzerine kuruludur.

Kapitalizmin küresel bir nitelik kazanması, liberalizmin yeni bir siyasal ideoloji kurmasıyla sonuçlanmıştır. Neo-liberalizmin, reform sürecinde devletin rolünün yeniden tanımlanması kamu yönetiminde de köklü dönüşümlerin başlamasına ve kamu yönetimi disiplini içinde paradigma tartışmalarının alevlenmesine neden olmuştur. Bu paradigmanın içeriğini ise: Yönetsel açıdan geleneksel kamu yönetimi yaklaşımından Yeni Kamu İşletmeciliği yaklaşımı; siyasal açıdan ise bürokratik devlet örgütlenmesinden girişimci devlet örgütlenmesine geçiş oluşturmuştur. (Güzelsarı, 2004: 1). Geleneksel kamu yönetimi yeni ön ekini alarak daha da işletme temelli bir yaklaşım içerisine girilmiştir. Kamu yönetimi bu anlayış çerçevesinde 1980'lerden sonra gerçekleşen neo-liberal etki ile beraberinde Yeni Kamu İşletmeciliği, yönetişim, e-devlet gibi birtakım olguları ortaya çıkarmıştır. Liberal politikalar neo-liberal, fordizm post-fordizm olurken, planlamanın yerini stratejik planlama, katılımcı yönetim anlayışının yerini yönetişim, verimlilik olgusunun yerini sonuç odaklılık olarak vatandaşı müşteri gören bir anlayış ortaya çıkmıştır.

Son dönem karşılaştırmalı yönetim çalışmalarına bakılacak olursa alana "e-governance" teriminin kazandırıldığı görülmektedir. E-devlet ile yönetişimin bir anlamda karma uygulaması olan kavram, Tayvan ve ABD'nin karşılaştırılması üzerinden şekillenmiştir. Chen ve Hsieh tarafından 2009 yılında yayınlanan makalede bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişmesinden hareketle kamu tarafından vatandaşlara sunulan hizmetin (e-devlet) demokratik yönetişimi geliştirdiği anlatılmış ABD ise bu alanda başarılı görülerek model ülke olarak alınmıştır (Chen ve Hsieh, 2009: 151). Yazarların karşılaştırma çalışması dışında e-yönetişim kavramının makalelerinde yazdıkları gibi Jane Fountain'in⁷

⁷Fountain, *Prospects for the Virtual State* adlı çalışmasında e-devlete ilişkin kullandığı kavramlarla yönetişim düşüncesini bilgi ve iletişim teknolojilerinin yükselişi ile önemli bir gelişme olarak görmektedir. Bkz: (Fountain, 2019).

2001 yılında yazdığı “Sanal Devletin İnşası” kitabından aldıkları görülmektedir. e-yönetişim olarak Türkçeleştirdiğimiz kavram ile kurumların ve politika yapımının gücü, teknolojinin ilerlemesi sonrasında örgütsel güç ile birleşerek anlam kazanmaktadır.

Günümüzde karşılaştırmalı kamu yönetimi alanında yapılan çalışmalar alana önemli bir katkı sunmaktadır. Multi-disipliner olarak adlandırılabilen çalışmalar birçok konuyu içinde barındırmaktadır. Bunlar kısaca şu şekilde ifade edilebilir:

Çevre ve doğal kaynakların yönetimi, idare içi yönetim ilişkileri, personel yönetimi ve insan ilişkileri, kamu bütçesi ve finansal yönetim, demokrasi ve sosyal adalet, yönetimde kamu performansı, etik, yönetimde bilim ve teknolojinin yeri, insan ve sağlık hizmetleri yönetimi, kamu hukuku ve yönetimi, kamu yönetimi araştırmaları, karmaşık ağ çalışmaları, kamu yönetiminde kadınlar, afet ve kriz yönetimi, ceza yargılamasının yönetimi, politika taşınması ve yönetimi. Bu sıralamadan sonra aşağıda disiplinin diğer alanlar ile ilişkisi, konuların nasıl ele alındığına ilişkin yöntemsel tartışmalar eşliğinde detaylıca ele alınacaktır.

3. Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi Alanında Kullanılan Yöntemler

Karşılaştırmalı kamu yönetimi alanında çalışanların ilgilendikleri konular son derece önemlidir. Ancak çalışılan konular kadar ele alınan yöntemler de bir o kadar önemli görülmektedir. Yöntem problemi karşısında disiplinin gelişimi ve günümüz açısından karşılaştırmasını yapmak adına yeni sorulara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda aşağıda disipline kullanılan yöntemlere ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.

Daniel Martin (1998), yönetim bilimi üzerine alan yazında yer alan makaleleri incelemiş ve şu sorulara odaklanmıştır: “Yönetim bilimi üzerine yazılan makaleler yeni bir şey söylüyor mu? Modern yönetim bilimlerine çözüm üretebilen ilkeler var mı ve üzerinde mutabık olunabilmiş mi?” Yazar yönetimde üzerinde mutabık olunabilecek genel ve özel ilkeleri tartışmaya açmış fakat evrensel ilkeleri bulmanın çok zor olduğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak yönetim biliminde temel ilkelerin olması ve bunların her olaya uygulanması beklenemez. Yapılması gerekenleri sıralayan teorisyenler, mevcut bilgileri sistematikleştirerek teorilerin oluşturulmasını ve yönetimin diğer disiplinlerle olan etkileşimini kabul ederek diğer bilimlerden yararlanmasını önerirler. Özellikle davranış, yönetim, kültür alanlarında sistematik çalışmaların olması gerekmektedir (Litchfield, 1969: 86-87). Karşılaştırmalı kamu yönetiminin geleceğine dair yapılan bu söylemin günümüzdeki çalışmalar

açısından çok yerinde bir tespit olduğu ifade edilebilir. Buradaki problemin kaynağı ise kendi ülkesinin gerçeklikleri ile model alınan ülkenin gerçekliklerini göz ardı ederek sırf güçlü olanın peşinden gitme arzusudur. Diğer taraftan bu durum karmaşık kavramlar seti kullanılarak bulanıklaştırılmaya çalışılmaktadır.

Karşılaştırmalı kamu yönetimi disiplini açısından aşağıda yer verilen örnekler ise günümüzde alanın gelişimine yön vermiştir. Çünkü son dönemlerde yayınlanan makalelerde yöntem adına eskilere göndermeler bulunmakta, çalışılan konular ise modası geçmiş gibi görünmektedir. Alanın öncüsü olan Fred W. Riggs'in metodolojisi ile başlayan disiplinleşme çabaları çeşitli konuların literatüre girmesiyle günümüze kadar gelmiştir.

Fred W. Riggs karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmalarında bulunan CAG (*Comparative Administration Group*)'ın başkanı olarak yapılan genel çalışmalarda üç akımın varlığından söz eder. Bunlar (Riggs, 1963: 321-325): Normatif tutumdan ampirik tutuma doğru değişme; idiyografik tutumdan nomotetik tutuma doğru değişme; ekolojik olmayan tutumdan ekolojik olana doğru gidiştir.⁸

Yönetimin çevrebilimi olarak adlandırılan ve ilk defa 1947 yılında John Merriman Gaus'un kitabında ifade ettiği kavram, toplum bilimlerinde kullanılmaya başlanmıştır. Kamu yönetiminde de çevre biliminin kullanılması gerektiğini düşünen Gaus, iniş-çıkış, başarı-başarısızlıkları açıklamada kullanılabilecek çevresel etmenleri, insan, yer, kişilikler,

⁸ İdiyografik bilgi olmadan nomotetik çözümlene olmamaktadır. Yani birbirinin yerine geçmezler ancak birbirini tamamlarlar. İdiyografik kavram da tek bir nesne bağımsız değişken olarak nitelendirilebilir. Nomotetik olan ise olaylar arasında bağlantı kuran bir yaklaşımdır. Bağımlı değişken olarak da nitelendirilebilir (Riggs, 1963: 321-325). Nomotetik tutumlar; homolojik (benzerlik) yapı ayrımı ve benzerlikleriyle uğraşır. Bir nevi durumun açıklığını ortaya koyar, tasvir eder ancak yorumlamaz. Analojik (değişkenlik) olanlar ise fonksiyonlar ve ilgili değişkenlerle uğraşır, yorum ve değer katar. Riggs ise analojik olandan yana bir tutum içerisindedir. Normatif tutumun, bilimsel yönetim ilkeleri (bir işi yapmanın en iyi tek yolu) olduğuna atıf yapılırken bundan ayrılan ampirik bir tutum olduğu kabul edilmektedir. Ekolojik olmayan tutumdan ekolojik olana doğru gidiş ise; karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmaları için çevre, aile, din, gelenek gibi kültürel öğelerin etkisini göstermekte kullanılmaktadır. Dışardan görüldüğü kadarıyla-yanıltıcı olabileceği için- içeriden de olayları incelemek gerekir. Dışarıdan getirilen teknik uzmanların kendi ülkelerini model alarak geliştirdikleri yönetim düzeni, uygulamada kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlara yol açacağı için ekolojik etkenlerin göz önünde bulundurulması gerekir (Emre, 2003: 95).

yıkımlar, dilekler, düşünceler vb. olarak sıralamıştır. Riggs ise bu yaklaşımı kamu yönetiminde ele alan ilk yazar⁹ olmuştur (Emre, 2003: 86-87).

Karşılaştırmalı politika çalışmalarını karşılaştırmalı yönetim alanı ile birleştirme düşüncesi üzerine gelişen anlayış ile birlikte metodoloji de şekil yeni bir almıştır. Karşılaştırmalı sosyoloji ve karşılaştırmalı politikanın “pür” hale getirilmesi için normatif, ampirik ve tanımlamaya ilişkin sorular kullanılan başlıca yöntemler olmuştur. Tarihsel bir alana ilişkin yapılan çalışma genellikle deskriptiftir. Nomotetik yöntem ise daha çok örgütler ve insan davranışlarını açıklamaya yönelik çalışmalar için geçerlidir. Bu alan analitik olmaktan ziyade deskriptif iken tek bir ülke ile yapılan karşılaştırmalarda genellikle teorik konular çalışılmaktadır. Karşılaştırmalı çalışmaların karakteri statik nitelikte ve bunun dinamik hale getirilmeye ihtiyacı vardır (Peters, 1994: 68-73). Kamu yönetimi etnosentrik ve küçük ölçekli, biraz deskriptif aynı zamanda normatif ve ameliorative/amelioratif çalışmaları yaparken, karşılaştırmalı politika sıklıkla deskriptif kendi bilinci ile nomotetik olana karşı reform ve pratiklere yönelik olarak işlemektedir. Bilimsel bir çalışma yaparken alanla ilgili (yetenek, insan, güç faktörünün dahil olduğu kamu örgütlerini anlamaya dayalı) kullanışlı bir dil ve yöntem seçmek statikliği kaldıracak ve daha dinamik bir çalışma gerçekleştirilecektir.

4. Alana İlişkin Yöntemsel Değişiklikler ve Çalışma Konuları

Günümüz karşılaştırmalı kamu yönetimi alanına ilişkin yapılan çalışmalar birtakım farklılıklar üzerinden yürütülmektedir. Yöntemsel boyutu ile ele alınacak olursa (Gulrajani ve Moloney, 2012):

-Riggs,¹⁰ idiyografik ve nomotetik tartışma

⁹ Bu konu şimdilerde kendini Yeni Kamu İşletmeciliği üzerinden göstermektedir (Newland; 2012) ve günümüzde bu konuda çok sayıda yazılmış makale bulunmaktadır.

¹⁰ Riggs (1963), kamu yönetimi ile çevresi arasındaki ilişkinin incelenmesinde bir model kurmak amacıyla beş ana etmeni ön plana çıkarmaktadır. Bunlar: Geçimsel yapı, toplumsal yapı, simgesel dizge, iletişim dizgesi ve son olarak siyasal dizgedir. Toplumda bulunan farklı yapıların farklı işlevleri yerine getirdiğinden hareketle Riggs, tek bir yapının toplumdaki bütün işlevleri yerine getireceği ‘kaynaşmış model’ den bahsetmektedir. Riggs, bunun tersinin olduğu, her farklı yapının farklı işlevi yerine getirmesi için ‘kırılmış model’ adını verdiği bir toplum düşlemiştir.

- Van Wart and Cayer, ampirik çalışmalar için deskriptif yöntem kullanarak hipotez gerektiren işlerde data toplama ve tanımlama,
- Jreisat, Sigelman, araştırma yöntemlerinde coğrafik lokasyonlar ve küçük ölçekli yaygın konuların araştırılması olarak sıralanabilir.

İdiyografik ve nomotetik ayrımının nesnelere diğer nesnelere bağımlılığını araştıran bir metodoloji olarak ortaya çıktığı ifade edilebilir. İdiyografik metodoloji, en iyi tarih ve antropoloji ile karakterize olurken nomotetik metodoloji, sosyoloji ve bu modern disiplinle son derece yakın ilişkili olan iktisat ve siyaset bilimi ile anlam kazanmıştır. Örneğin Wallerstein, dünya-sistemleri analizinde iki sistemin birleştirilmesinden meydana gelen ve Ilya Prigogine'nin "Yeni Bilim" adını verdiği yönetime başvurmuştur. Yeni Bilim, gerçeğin tam olarak ileride kavranacağı umudu ile belirsizliğin ve karmaşıklığın olduğu evrende her şeyin aynı anda hem yerinde saydığı hem de evrime uğradığından hareketle ileride kavranabilecek gerçeğin istatistiksel çözümlerinin yapılabileceği ve bilimin evrensel biçimi ile belirlenmiş alanı ile keyfi alanı arasındaki "dar geçit" in aranışı olmalıdır (Wallerstein'den aktaran Umruk, 2013: 28).

Günümüzde makalelerin çoğunun hala betimleyici (nomotetik-deskriptif) olması alana ilişkin yeni metodların fazla geliştirilemediğini göstermektedir. Buna ilave olarak ekolojik tutumun olmaması Said, Wallerstein, Chakrabarty gibi Batı'yı merkeze alan yazarlara karşı olan takımın söylemini gündeme getirmektedir.¹¹

Bu doğrultuda alanda yapılan çalışmaların gelişiminin *globalizm* konuları üzerinden ilerlediğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Alan kendini yeniden üretirken gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler Avrupa ve Ortadoğu merkezleri; ABD ve Latin Amerika uydu Çin ve Afrika ülkeleri eksenine kaymıştır. Diğer taraftan çalışmalar da Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası gibi kurumlar tarafından yapılmakta/yaptırılmaktadır (Gulrajani ve Moloney, 2012). Üçüncü dünya ülkeleri ise alanın eksik yanlarını ve tekrarlanmasını önlemekte ve çizgiye ancak bu şekilde yön vermektedirler. Ana akıma karşı geliştirilen perspektif, sistemli bir

¹¹ Onlara göre (Batının modernitesini doğuya dayatan) belirli bir yerde ve zamanda doğru olan bir şeyin her yerde ve her zamanda doğru olması gerekirdi (Wallerstein, 2011: 24). Sömürge yönetiminde kalan ülkeler Batı'nın hegemonyası altındadır ve kültürel gerçekliklerden haberdar değildirler (Chakrabarty, 2012). Kendi tarihsel, kültürel, ekonomik ve toplumsal örgütlenmelerini yine Batı'nın kullandığı argümanlardan öğrenen toplumlar bunun farkında olmalarına rağmen aynı argümanlar üzerinden kendilerini tanımlamaktadırlar (Said, 2013).

çalışmalar topluluğuna dönüşmüş ve Batı'nın argümanları ve bu doğrultuda kullandığı araçlar kendini çatışma içinde bulmuştur.

Burada önemle vurgulanması gereken artık karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmalarının niteliksel olmaktan çok verilere ve istatistiklere dayalı kantitatif yöntemleri içerdiğiidir. Karşılaştırmalı kamu yönetimi alanında toplumsal ilişkilere vurgu, ekonomik kalkınmanın sosyal kalkınmayı geliştireceği yönündeki söylemler, Yeni Kamu İşletmeciliği ekseninde ekonomik söylemlere dönüşmüştür. Karşılaştırma yapılırken kullanılan ekonomik kriterler, sosyal kriterlerin önüne geçmiştir.

Karşılaştırmalı çalışmalarda bir ülkenin tarihini, coğrafyasını, üretim biçimini, üretim ilişkilerini, devlet-toplum, toplum-toplum ilişkilerinin analizini yapan makale sayısı sınırlıdır. Artık karşılaştırma yapılırken güçlü ülke model alınmakta niçin model alındığı, benzerlikleri ve farklılıkları üzerinden anlatılmakta, reform kavramı kullanılarak model ülkenin gelişmişliği yakalanmak istenmektedir.

Karşılaştırma kriterlerinin liberalizm ekseninde değiştirildiğini söylemek mümkün iken tam tersine bu akımın açıklayıcılığına karşı kriterler oluşturan akımlar demokrasi, çoğulculuk, sivil toplum, siyaset konularına eğilmekte ve toplum-toplum, devlet-toplum ilişkilerini günümüz açısından ele almaktadırlar (Spicer, 2000). Bu anlamda topluma en yakın ve karşılaştırma kriterlerini en iyi tahlil ederek analizlerini bu doğrultuda yapan yazarlar da vardır. Bu bağlamda Said, Chakrabarty, Amin, Frank, Wallerstein alanda yeni çığır açan isimler olarak "Avrupa Merkezci" anlayışı yapı söküme uğratmaktadırlar.

Karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmalarının başlangıcı ve diğer disiplinlerle olan ilişkileri incelendiği zaman, toplumları birbiri ile karşılaştırılma ihtiyacının yeni disiplinlerin ortaya çıkmasını sağladığı ifade edilebilir. Karşılaştırma yapılırken Avrupalı araştırmacıların bunu dört veya beş ülke ile sınırlamaları ve dünyanın geri kalan coğrafyasını da kendi ülkelerinin verilerini kullanarak değerlendirmeleri Batılı araştırmacıların önyargılı davranmaları ile sonuçlanmıştır. Fakat tarih, iktisat, sosyoloji ve siyaset bilimi gibi disiplinler dünyanın geri kalanını araştırmak için antropoloji ve filolojiye ihtiyaç duymuştur.

Batılı tarihçiler için medeni sayılmanın koşulu ortak bir dil, din ve kültüre sahip olmaktan geçerken gelenekler, kültür, çevre ve genel anlamda farklılıklar onlar için önemli değildir. Terman'a göre (2011) kültürel etkilere önem verilmesi toplumların daha iyi anlaşılmasında yarar sağlamaktadır. Antropoloji; fiili olarak sömürge yönetimi altındaki halkları incelemiş, bu halkların tarihi olmadığını varsayarak, moderniteyi savunan bilim adamlarının kendi kültürlerinden farklı olarak kabileler

diye nitelendirdikleri toplumlara modern düzeni dayatmışlardır. Eğer bu toplumlar incelenmek isteniyorsa ezoterik yeteneğe sahip olunmalıydı. Antik dinsel metinlerin çözülmesinde filolojik yetenekler özellikle yararlıydı ve bu tür yetenekleri keşfeden kişiler şarkiyatçı¹² olarak anıldı (Wallerstain, 2011: 25-27).

Uluslararası ilişkiler konularının karşılaştırmalı yöntemlere dâhil edilmesi ise 1980'li yıllara denk gelmektedir (Jun, 2000). Bu doğrultuda *hard power*, *soft power*, *smart power* gibi kavramlar kullanmış (Wilson, 2008); uygulanmakta olan kamu politikalarının başarısız olma nedenleri sorgulanarak sonuçlarının diğer ülkeler üzerindeki etkisinin uluslararası boyutları güç ilişkisi ile açıklanmıştır. İçeride ve dışarıda uygulanan politika (karşılaştırma) -etki analizi- kurumlar üzerinden yapılmıştır.

James Warner Björkman (2010) karşılaştırmalı kamu yönetiminin günümüzde Yeni Kamu İşletmeciliği üzerinden uygulama alanı bulmasını eleştirmiştir. Björkman, alana ilişkin güncel tartışmalarda karşılaştırmaların kamu ve özel sektör arasında piyasa lehine kavramlarla yapıldığına dikkat çekmiş; iş odaklı yönetim, performans odaklı yönetim, kamu hizmetlerinin dağıtımı gibi konuların ön plana çıktığını belirtmiştir. Björkman, kamu kurumlarının piyasalardan özel sektör lehine geri çekilmesi gibi kavramların Yeni Kamu İşletmeciliğinde yer aldığını; uluslar üstü örgütlerle finansal örgütlerin işbirliği ile konsensüs sağlandığını, bunun 1980'lerde neo-liberalizm ekseninde Reagan ve Teatcher ile başladığını vurgulamıştır.

Küreselleşme ve kamu yönetimi alanında çalışma yapan akademisyenler, genellikle sorunların çözümü için kamu yönetimini günümüze yeniden uyarlamak gerektiğini düşünmektedirler. Akademik alanda iş birliğine ihtiyaç olduğunu ve yeni teoriler üretip pratik sorunların çözümüne yönelik sorumluluk, hesap verebilirlik gibi kavramlarla kamu yönetimine global bir perspektiften bakılması gerektiğini vurgulamaktadırlar (Hou vd, 2011). Bu anlayış doğrultusunda yazılan bir makalede üçüncü dünya yönetimi çalışmaları ve kamu yönetimi arasında nasıl bir ilişki olduğunun tespiti yapılmakta ve Batılı araştırmacıların hakimiyetinde yapılan çalışmaların karşılaştırma olmadığı küçük ölçekli, dağınık, betimleyici ve niteliksel uluslararası yayınların olduğu eleştirilmiş ve global perspektifle kamu yönetiminin vizyonunu geliştirileceği öne sürülmüştür (Gulrajani ve Moloney, 2010). Üçüncü dünya ülkeleri üzerinden bu ülkelerin kamu yönetimini açıklama çabalarının sürdüğü makalede; kalkınma yönetimi, karşılaştırmalı kamu yönetimi ve kamu yönetiminin ayırımına gidilmeden

¹² Şarkiyatçılık hakkında ayrıntılı için Bkz: (Said, 2102).

ortak nokta üzerinden ülkelerin dil farklılıklarının üstesinden gelmek için veri toplayarak çalışmalar yapılmıştır.

Karşılaştırmalı kamu yönetiminin, kamu yönetiminin bir alt alanı olduğunu belirten akademisyenler karşılaştırmalı kamu yönetiminin Vietnam Savaşı ile önem kaybettiğini fakat 1990'larda ABD'de okullarda yeniden fark edilerek başladığını ve Yeni Kamu İşletmeciliği ile ilişkilendirildiğinden bahsetmektedirler. Onlara göre; bu alan ilk önce ABD'nin kendi kurumlarını inceleyip karşılaştırmalı yöntem ile diğer ülkelerden öğrendiklerini ABD perspektifi ile kurgulaması ve başka Anglo-Sakson modeller ile birleştirmeleri sonucu oluşmuştur (Hou vd., 2011: 47).

2003-2008 yıllarını kapsayan bir çalışma ise kamu yönetimi alanında on iki derginin¹³ taranması sonucu elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Çalışma ile toplam makalelerin % 35'inin Amerika kıtası dışından; karşılaştırmalı yönetim çalışmalarının geri kalanının üçte ikisinin ise ABD kaynaklı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Toplam taranan 2135 makaleden 753'ü ABD dışında yazılan makaleler oluşturmaktadır. Çalışmada bulunan akademisyenlerin amacı ise kamu yönetimi alanını dönüştürmek ve karşılaştırmalı çalışmaları ABD odaklı olmaktan kurtarmaktır.

Küreselleşme ve karşılaştırmalı kamu yönetimi hakkında bir kitap yazan Jamil Jreisat (2012), globalleşme, yönetim, etik standartlar ve bilgi teknolojilerinin farklı ülkelerin kamu yönetimlerine olan etkilerini incelemektedir. Bu kitap globalizmin içeriği olan iyi yönetimin (good governance), demokratik değerlerini düzenletici göstergeleri/ölçütleri ve bunların çekirdek karakteristiklerini içermektedir. Ayrıca karşı-kültür (cross cultural learning) öğrenimi ve bunlar üzerindeki bilgi ve teknolojinin etkilerini içermektedir. Karşılaştırma klasik bürokrasi üzerinden başlayarak Weberyen bürokrasi formundan gitmekte deskriptif yöntem kullanılarak, eleştirel tanımlamalar yapılmaktadır. Kitapta yer alan bilgiler teorilere dayandırılırken kantitatif yöntem daha çok

¹³ Adı geçen dergiler ise: Administration & Society; Asia Pacific Journal of Public Administration; Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations, Governance-An International Journal of Policy and Administration, International Journal of Public Administration, International Journal of Public Sector Management, International Public Management Journal, Journal of Asian Public Policy, Journal of Policy Analysis and Management, Journal of Public Administration Research and Theory, Public Management Review: An International Journal of Research and Theory, and Public Organization Review: A Global Journal.

uygulamaya (farklı ülkelerdeki politika yapımları) ilişkindir. Diğer taraftan kitapta; teoriler ve fikirler ve bunların mantıksal açıklamaları aktarılırken yönetim sistemlerinin uygulamalardan nasıl etkilendiği hakkında bilgi verilmemektedir. Örneğin ABD ve diğer bir ülke karşılaştırması yapılırken -özelleştirmeler veya sözleşmecilik (contracting out)- özelleştirme kararının nasıl verildiğini ve yönetim sisteminin bundan nasıl etkilendiği anlatılmamaktadır.

Jamil Jreisat, kitabında karşılaştırmalı çalışmaların yöntemlerine değinmekte, analizin bütününe odaklanarak, önemli enstrümanlar ile karşılaştırmalı yöntemi, kamu yönetimine uygulamaktadır. Yazar, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinden çalışma yaparak *background information* vermektedir. Yazar, niyetinin karşılaştırmalı yönetim çalışmalarının eksikliğini doldurmak olduğunu ifade etmektedir (Azhar, 2012: 167-168).

Yazar, New Public Management (NPM) olarak literatüre geçen Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ) sayesinde bu sorunların halledileceği kanısındadır. YKİ, politika yapma/etkileme, ekonomik gelişme, araştırma metotları ve diğer yönetim sorunlarını; özellikle gelişmiş ülkelerde katkı sağladığını YKİ'nin burada kritik bir rol oynadığını dile getirmektedir. Kısaca yazara göre; YKİ ile farklı ülkelerdeki yönetim alanına ilişkin konular-sorunlar incelenecek ve tartışılacak ve bu alanda gelişme sağlanacaktır.

5. Alana İlişkin Çalışma Yapılan Ülkeler: ABD, İngiltere ve Çin Etkisi

Çalışma yapılırken karşılaşılan önemli bir bulgu da karşılaştırmalı kamu yönetimi çalışmalarında Çin'in önemli bir konumda bulunmasıdır. Çin'in kamu yatırımlarının sayesinde ekonomik krizlerden kurtulduğu bilinmekte; kamu yatırımlarının özel sektöre devri konusunda çok sayıda makale bulunurken tam tersine ABD'nin de ekonomik krizlerden kurtulmak için devletçi politika izlemesi ve Çin'i örnek alması gerektiği konusunda da makalelere rastlanılmaktadır. Bunlara ilave olarak aşağıda yer alan ülkelerin nüfus bakımından önemli bir yere sahip oldukları göz önünde bulundurulacak olursa: Yabancı sermaye pazarın büyüklüğü, ucuz işgücü ve hammadde temini ve doğal kaynakların zenginliği bu ülkelerle ilgili çalışmaların yoğunluğunu açıklayan nedenlerden sadece birkaçıdır.

Karşılaştırmalı yönetim alanında sıkça duyulan devletin ekonomik alanı özel sektör lehine bırakması yönündeki fikirler demokrasi, yönetim serbest piyasa gibi kavramlar üzerinden ele alınmaktadır. Fakat

günümüzde yaşanan krizler devletin etkisinin giderek artacağı konusunu gündeme getirmektedir. Bu anlamda yapılan bir karşılaştırmalı çalışma yine Çin ve ABD üzerinden yapılmakta; kriz dönemlerinde devletin ekonomiye müdahale etmesi meşru bir zemine taşınmaktadır. Makalede Çin Halk Cumhuriyeti'nin kamu yatırımları sayesinde krizlerden etkilenmediği; bankacılık ve finans, telekomünikasyon, petrol, demir-çelik üretimini elinde bulundurmasının krizlere karşı ülkeyi ayakta tuttuğu ifade edilmiştir (Liu, 2009: 46).

Tablo 1: Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi Çalışmalarının Coğrafi Dağılışı¹⁴

Ülkeler	Makale Sayısı
Çin	31
Güney Afrika	17
Hindistan	17
Brezilya	13
Tanzanya	11
Endonezya	11
Filipinler	10
Gana	9
Malezya	8
Meksika	8

İngiltere'nin üstünlüğü ABD'ye kaptırması sonrasında merkez-çevre ilişkileri de değişmiş ve model ülke ABD olmuştur. Sömürgecilik dönemi ve sonrasında gelişen güç mücadelesi az gelişmiş ülkelerin de süper güç etrafında toplanması ve onları model alması ile sonuçlanmıştır.

İngiltere'nin karşılaştırma çalışmalarındaki etkisinin geçmişte kaldığının önemli bir örneği Robert Dahl'ın 1947 yılında yazdığı makalede görülmektedir. Karşılaştırma çalışmaları açısından gerekli olan kriterlerin yerinde olduğu ve tam bir karşılaştırma perspektifi bilincinde hazırlanan çalışmada Dahl, kamu yönetiminin anlaşılması için tarihin iyi okunması ve karşılaştırılmaların yapılması gerektiğini ifade etmiştir. İngiltere'nin yönetim tarihinden örnekler veren Dahl, yönetim olgusunun tarihi bir zenginlik barındırdığını ve temellerinin çok köklü olduğunu dile getirerek yönetimin sorunlarını anlamak için tarihi öğelerin değerlendirilmesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır (Dahl, 1947: 9).

Model ülke seçiminin İngiltere'den kayması ise dünyadaki dengelerin değişmesi ile açıklanabilir. Bu doğrultuda son dönemlerde yapılan

¹⁴ Makalelerin coğrafi dağılışı ve bununla ilgili istatistikler için Bkz. (Gulrajani ve Monoley, 2012).

karşılaştırmalı yönetim çalışmaları ABD ve Çin açısından dikkate değer derecede artmıştır. Çin ve ABD için dünyanın iki gücü vurgusu (Zhao ve Peters, 2009: 122) yapılmaktadır. Bu çalışmaların ABD modelini ele almasının nedeni ise ABD'nin dünya genelinde lider (Holzer ve Zhang, 2009: 5) olarak kabul edildiği kanaatine varılmasıdır. Diğer taraftan karşılaştırma yapılırken kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için ekonomik ve politik açıdan ABD'nin deneyiminden yararlanmak gerektiği vurgulanmaktadır (Tsao ve Worthley, 2009: 88).

Çin'in mali kapasitesine yönelik olarak biri ABD'li olmak üzere ikisi Çin'li üç araştırmacı Asya'da yaşanan mali krizlerden neden Çin'in etkilenmediği üzerine bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmada Çin'in bütçe ve maliye açısından edindiği başarı Dünya Bankası'nın verileri üzerinden diğer gelişmiş ülkeler ile karşılaştırılmaktadır (Ho ve Niu, 2013).

6. Sonuç

Karşılaştırmalı kamu yönetimi, çeşitli ülkelerin yönetim bilimleri üzerine çalışan bilim adamlarının, kendi ülkelerinin yönetimini daha iyi anlamak için, başka ülkelerin yönetim düzenleriyle kendi ülkelerinin yönetim düzenlerini arasındaki benzerlik ve farklılıkları araştırırken ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan ve kamu yönetiminin altında gelişerek alana ilişkin veri toplayan ve bilgi üreten karşılaştırmalı kamu yönetimi 1970'lere kadar gelebilmiştir. Bu dönemlerde karşılaştırma benzerlik ve farklılıklar üzerinden yapılmış sınırlı örneklerle Batı merkezli üretilen teoriler/uygulamalar, çevre ülkeleri için model olarak gösterilmiştir.

Karşılaştırmalı politika çalışmalarını karşılaştırmalı yönetim alanı ile birleştirme düşüncesi üzerine gelişen anlayış ile birlikte metodoloji de şekil yeni bir almıştır. Karşılaştırma yapılırken bir ülkenin tarihini, coğrafyasını, üretim biçimini, üretim ilişkilerini, devlet-toplum, toplum-toplum ilişkilerinin analizini yapan makale sayısı sınırlıdır. Artık karşılaştırma yapılırken güçlü ülke model alınmakta niçin model alındığı, benzerlikleri ve farklılıkları üzerinden anlatılmakta, reform kavramı kullanılarak model ülkenin gelişmişliği yakalanmak istenmektedir.

Karşılaştırma kriterlerinin liberalizm ekseninde değiştirildiğini söylemek mümkün iken tam tersine bu akımın açıklayıcılığına karşı kriterler oluşturan akımlar demokrasi, çoğulculuk, sivil toplum, siyaset konularına eğilmekte ve toplum-toplum, devlet-toplum ilişkilerini günümüz açısından ele almaktadırlar. Bu anlamda topluma en yakın ve karşılaştırma kriterlerini en iyi tahlil ederek analizlerini bu doğrultuda

yapan yazarlar da vardır. Bu bağlamda Said, Chakrabarty, Amin, Frank, Wallerstein alanda yeni çığır açan isimlerdir.

Avrupa'nın hegemonya yarışının baskısı altında kalan ülkeler modern akımların etkisinde kalarak hegemonyaya boyun eğmek durumunda kalmışlardır. ABD'nin dünya sahnesinde yerini alması ile birlikte güç dengesi değişmiş dünyanın geri kalan toprakları olarak nitelendirilen ülkeler, geliştirilen teorilerin uygulayıcısı konumuna düşmüşlerdir. Az gelişmiş, gelişmekte olan, geri kalmış, üçüncü dünya gibi ifadelerle nitelendirilen ülkeler için kamu yönetimi yönetsel bir aygıt olarak bilgi üretmiştir. 1980'lerle birlikte bu güç uluslararası örgütlere geçmiş bu ülkeler gerek ekonomik gerek sosyal olarak şekillendirilmeye çalışılmıştır. Karşılaştırmalı kamu yönetiminin çevre, kültürel farklılıklar, dil, gelenek, din, gibi kavramlarla açıklamaya çalıştığı ve veri topladığı; sistem haline getirip bunu kullandığı gelenek, 1970'lerden sonra farklı isimlerle yeniden toparlanmıştır. Kamu yönetiminin ürettiği bilgi bu doğrultuda kimi zaman Yeni Kamu İşletmeciliği kimi zaman sivil toplum/yönetişim gibi akımları-kavramları *globalizm* potası içinde eritmiştir. Fakat son yıllarda güçlü bir yönlendirmenin söz konusu olduğu üçüncü dünya ülkeleri alanın gelişimine öncülük etmeye başlamıştır. Küresel düzenin terimlerini alt üst eden söylemlerle yeni akımların oluşmasına ve alanda söz sahibi akademisyenleri peşlerinden sürükleyen tartışmalara girilmiş ve alan farklı boyutlara taşınmıştır. Latin Amerika, Çin, Hindistan, Afrika, Asya gibi Batı'nın gözünde hala yönlendirilmeyi bekleyen ülkeler gibi görülen yerler artık ana akımın dışına çıkmayı başarmışlardır. Alanın ortaya çıkışında gerekli görülen ekolojik olmayan görüşten ekolojik olana gidişat bu ülkeler sayesinde gerçekleşmiştir.

Asya ülkelerinin artan nüfusu güç dengelerinin de değişmesine neden olmuş özellikle Çin üzerine yazılan makalelerin sayısında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Çin'in ekonomik başarısının arkasında yatan nedenleri araştırmak için çok sayıda makaleler yazılmakta ve Çin'in gücünün analizine dayalı çalışmalar yapılmaktadır. Çin'in kamu yatırımlarının sayesinde ekonomik krizlerden kurtulduğu bilinmekte; kamu yatırımlarının özel sektöre devri konusunda çok sayıda makale bulunurken tam tersine ABD'nin de ekonomik krizlerden kurtulmak için devletçi politika izlemesi ve Çin'i örnek alması gerektiği konusunda da makalelere rastlanılmaktadır. Bu makaleler gelişen ülkeleri daha iyi öğrenmek ve ana akımı coğrafyanın gerçeklikleri ile karşılaştırmak adına çevreye bilgi üretmektedirler. Dünya sistemleri analizinde olduğu gibi medeniyetler arasında gücün el değiştirmesine rağmen her devrin güçlü ülkesi/imparatorluğu olduğu gibi güçsüz olanların yönetilmesi için gerekli olan bilginin alanı etkilemesinin önü her zaman açık kalacaktır.

Kaynaklar

- Amin, S. (2006), Avrupa Merkezilik Bir İdeolojinin Eleştirisi, (Çev: Mehmet Sert), Chivi Yazıları Yayınevi, İstanbul.
- Azhar, A. (2012), Globalism and Comparative Public Administration (Book Review), *International Review of Public Administration*, 17(2), s.197-169.
- Björkman J. W. (2010), Foundations of Public Administration, *Comparative Public Administration*, ASPA.
- Chakrabarty, D. (2012), Avrupa'yı Taşralaştırmak Postkolonyal Düşünce ve Tarihsel Farklılık, (Çev: İlker Cörüt), Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- Chen, Y. C., Hsieh, J. Y. (2009). Advancing E-Governance: Comparing Taiwan and the United States, *Public Administration Review*, 69, s.151-158.
- Çiner, C.U. (2012), Sömürgecilikten İşbirliğine Kamu Yöneticilerinin Yetiştirilmesi: Ulusal Yönetim Okulu Deneyimine Farklı Bir Bakış, *Amme İdaresi Dergisi*, 45 (4), s.51-72.
- Dahl, R. A. (1947), The Science of Public Administration: Three Problems, *Public Administration Review*, 7(1), s.1-11.
- Emre, C. (2003), Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi Sürecinde Karşılaştırmalı Kamu Yönetiminin Yeri, Yönetim Bilimi Yazıları, İmaj Yayınevi, Ankara, s.69-100.
- Eyraud, L. (2009), *Why isn't South Africa Growing Faster? A Comparative Approach*, (No. 9-25). International Monetary Fund.
- Foreign Affairs (2019), <http://www.attiaspace.com/Assignments/obama.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.04.2019).
- Fountain, J. (2019), Prospects for the Virtual State, <http://www.j.u-tokyo.ac.jp/coeps/pdf/040710.pdf>, (Erişim Tarihi: 25.05.2019).
- Fountain, J. (2001), *Building the Virtual State: Information Technology and Institutional Change*, Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Gulrajani N. ve Moloney K. (2012), Globalizing Public Administration: Today's Research and Tomorrow's Agenda, *Public Administration Review*, 72(1), s.78-86.

- Güzelsarı, S. (2004), Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları, Kemal Öktem, Uğur Ömülgönülşen (ed.) Kamu Yönetimi - Gelişimi ve Güncel Sorunları, İmaj Yayınevi, Ankara, s.85-138.
- Holzer, M. ve Zhang, M. (2009), Introduction to the Special Issue on Comparative Chinese/American Public Administration, *Public Administration Review*, 69 (Special Issue), s.5-12.
- Hou, Y. Ni, A.Y., Poocharoen O., Yang, K. Zhao Y.Z. (2011), The Case for Public Administration with a Global Perspective, *Journal of Public Administration Research and Theory*, 21, s.45-51.
- Jreisat, J. (2012), Globalizm and Comparative Public Administration, New York, CRC Pres.
- Jun, J. S. (2000), Transcending The Limits Of Comparative Administration: A New Internationalism In The Making, *Administrative Theory & Praxis*, 22(2), s.273-286.
- Litfield, E. H. (1969), Genel Bir Yönetim Teorisi Üzerine Notlar, *Amme İdaresi Dergisi*, 2(1), s.80-103.
- Liu, Y. (2009), A Comparison of China's State-Owned Enterprises and Their Counterparts in the United States: Performance and Regulatory Policy, *Public Administration Review*, 69 (Special Issue), s.46-52.
- Martin, D. (1998), The Other "Papers on The Science Of Administration": A Search for Common Themes, *International Journal of Public Administration*, 21(2), s.275-298.
- Newland A. C. (2012), Values and Virtues in Public Administration: Post-NPM Global Fracture and Search for Human Dignity and Reasonableness, *Public Administration Review*, 72(2), s.293-302.
- Peters B. G. (1994), Theory and Methodology in the Study of Comparative Public Administration, In: Baker R (ed.) *Comparative Public Management: Putting US Public Policy and Implementation in Context*, Westport, CT: Praeger, s.67-91.
- Riggs, F. W. (1963), Mukayeseli Amme İdaresi Çalışmalarında Akımlar, (Çev. Oğuz Onaran), *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 18(1), s.317-332.
- Said, E. (2012), Şarkiyatçılık Batı'nın Şark Anlayışları, (Çev: Berna Ünler), Metis Yayınevi, (6. Baskı), İstanbul.

- Spicer, M. W. (2000), Herder On Cultural Pluralism And The State: An Examination Of His Views And Their Implications For Public Administration, *Administrative Theory & Praxis*, 22(2), s.309-325.
- Ho, A. T. K., ve Niu, M. (2013), Rising with the Tide Without Flipping the Boat—Analyzing the Successes and Challenges of Fiscal Capacity Building in China, *Public Administration and Development*, 33(1), s.29-49.
- Terman J. (2011), Ontology and Epistemology in Cross-Cultural Research, *Administrative Theory & Praxis*, 33(2), s.235-259.
- Tsao, K. K. ve Worthley, J.A. (2009), Civil Service Development in China and America: A Comparative Perspective, *Public Administration Review* 69 (Special Issue), s.88-94.
- Umruk, O. (2013), İki Dünya Sistemi Modern Dünya Sisteminin Sınırları, İmge Kitapevi, Ankara.
- Wallerstain, I. (2011), Dünya-Sistemleri Analizi, (2. Baskı), BGST Yayınları, İstanbul.
- Wilson E. J. (2008), Hard Power, Soft Power, Smart Power, Annals of the American Academy of Political and Social Science, *Public Diplomacy in a Changing World*, 616, s.110-124.
- Wilson, W. (1961), İdarenin İncelenmesi, Woodrow Wilson Seçme Parçalar (Çev: Nermin Abadan), *Türk Siyasi İlimler Derneği*, İstanbul, s.53-79.
- Zhao, Y. ve Peters B.G. (2019), The State of the State: Comparing Governance in China and the United States, *Public Administration Review* 69 (Special Issue), s.122-128.
- World Bank (1994), *Governance: The World Bank's Experience*.
- WB (2019), Data; <http://data.worldbank.org/>, (Erişim Tarihi: 08.06.2019).
- OECD (2019), Governance and Development, <http://www.oecd.org/dac/governance-development/>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).
- UNDP (2019), Democratic Governance, <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democraticgovernance/overview.html>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).
- World Bank (2019a), Data Indicators, <http://data.worldbank.org/about/world-development-indicators-data> (Erişim Tarihi: 08.06.2019).

World Bank (2019b), Atlas Method, <http://data.worldbank.org/about/country-classifications/world-bank-atlas-method>, (Erişim Tarihi: 08.06.2019).